

Neapol 30. marca (RV) Závěrečným bodom návštevy pápeža Františka 21. marca 2015 v Neapole bolo stretnutie s mladými na nábřeží Caracciolo. O tom, že stotisícová účasť sa neobmedzila iba na mládež, svedčí aj skutočnosť, že jednu z troch otázok, na ktoré pri stretnutí pápež odpovedal, položila 95-ročná Neapolčanka.

Svätý Otec na pozadí nádhernej večernej scenérie Neapolského zálivu hovoril o mlčaní Boha, o kríze rodiny a jej zdrojoch nádeje zoči-voči ohrozeniu sekularizmom a ideologickými kolonizáciami, medzi ktoré sa radí aj tzv. teória gender. Pozval k spytovaniu svedomia o vzťahu detí voči starnúcim rodičom a opätovne odmietol kultúru vyradovania ekonomicky neproduktívnych ľudí. Hovoril aj o zrelosti pre manželstvo a potrebnej príprave. Zdôraznil, že uzatvorenie sviatostného manželstva je záležitosťou viery a nie iba spoločenského zvyku.

Prvá otázka, ktorú položila mladá dievčina Bianca, sa týkala prežívania viery uprostred ťažkej reality života v Neapole, kde sa často môže zdať, akoby Boh mlčal. Ako je známe, táto oblasť je poznačená mafiánskou zločinnosťou a sociálnymi problémami. Bianca sa pápeža Františka opýtala:

„Svätý Otče, učíte nás, že apoštol sa má snažiť, aby bol zdvorilý, vyrovnaný, nadšený a radostný, taký, ktorý prináša radosť kdekoľvek sa nachádza, a to tak veľmi platí pre nás! Jednako, v našom srdci je okrem toho veľký hlad po snoch a kresťanských hodnotách, a je preň často neľahké prežívať kresťanské hodnoty, ktoré v sebe nosíme, uprostred tých hrôz, ťažkostí a skorpumpovanosti, ktoré nás obklopujú v každodennom živote. Svätý Otče, ako máme uprostred akoby „Božieho mlčania“ zasadiť klíčky radosti a zrnká nádeje, aby sme tejto zemi dali zarodiť autentickosťou, pravdou, spravodlivosťou a ozajstnou láskou, ktorá prekoná každú ľudskú obmedzenosť?“

Odpoveď Svätého Otca:

„Boh, náš Otec, je Boh slov, Boh skutkov, a je aj Bohom mlčania.

Boh slov, ako vieme, pretože v Biblii sú Božie slová: Boh sa k nám prihovára, hľadá nás.

Boh skutkov je Boh, ktorý ide, vychádza. Pomyslime si na podobenstvo o Dobrom pastierovi, ktorý nás ide hľadať, volá nás po mene, pozná nás lep-

šie ako my seba samých, vždy na nás čaká, neprestajne nám odpúšťa, vždy nám rozumie, a to v prejavoch nežnosti.

A potom, je tiež Bohom ticha. Spomeňte si len na veľké mlčania v Biblii: napríklad na mlčanie v Abrahámovom srdci, keď kráčal so svojím synom, aby ho priniesol ako obeť. Počas dvoch dní, kým stúpali na vrch, sa neodvážil synovi nič povedať, ale syn nebol hlúpy, pochopil. A Boh mlčal. Avšak najhlbšie mlčanie Boha zavládlo na kríži: Ježiš precítoval Otcovo mlčanie až do takej miery, že to nazval „opustenosťou“. „Otče, prečo si ma opustil?“ A potom sa udial ten Boží zázrak, to slovo, ten veľkolepý čin, ktorým bolo zmŕtvychvstanie.

Náš Boh je aj Bohom ticha; a býva i také Božie mlčanie, ktoré sa nedá vysvetliť, ak sa nezahľadíš na Ukrižovaného. Napríklad: prečo trpia deti? Ako mi to vysvetlíš? Kde nájdeš nejaké slovo Boha, ktoré vysvetľuje, prečo deti trpia? Toto je jedno z veľkých mlčaní Boha. Nehovorím, že sa mlčaniu Boha dá „porozumieť“, avšak môžeme sa priblížiť k mlčaniu Boha hľadiac na Krista na kríži, na Krista opusteného, počnúc Getsemanskou záhradou až po kríž. Toto sú chvíle mlčania. „Ale veď Boh nás stvoril preto, aby sme boli šťastní!“ - „Áno, je to tak.“ No on veľakrát mlčí. A toto je pravda. Nemôžem ti klamať a povedať ti: „Nie, len ver a všetko bude dobre, budeš šťastná, úspešná, budeš mať peniaze...“ Nie. Náš Boh je prítomný aj v mlčaní. Zapamätaj si: je Bohom slov, Bohom skutkov a Bohom mlčania, tieto tri veci musíš vo svojom živote spojiť dovedna. Toto mi prichádza na myseľ ako odpoveď pre teba. Prepáč mi. Nemám iný ‚recept‘.“

2. Ďalšiu otázku pápežovi Františkovi položila 95-ročná pani Ermínia:

„Svätý Otče, volám sa Ermínia, mám 95 rokov. Ďakujem Bohu za dar dlhého života. A ďakujem aj Vám, pretože nestrácate ani jednu príležitosť, aby ste bránili život. Tak veľmi je to potrebné! Pretože tento dar akoby v našej spoločnosti vyvolával obavu a často býva odmietaný a vyradovaný. Ako ubiehali roky, ocitla som sa sama po smrti manžela, stále krehkejšia a odkázanejšia na pomoc. Bála som sa, že budem musieť zanechať svoj dom a skončím v niektorom z ústavov pre seniorov, v tej „úschovni starých ľudí“, ako ste spomínali.

Takto sú mnohí seniori mnohokrát nútení pýtať sa, či ich existencia má ešte význam. Mala som milosť stretnúť jedno kresťanské spoločenstvo, ktoré nestratilo ducha a v ktorom sa prežíva prívetivosť a nezištnosť. A tak som vo svojej starobe obklopená anjelmi – ako ich nazývam – mladšími i menej

mladými, ktorí mi pomáhajú, navštevujú ma a sú mi oporou v každodenných ťažkostiach. Ich priateľstvo mi dodáva silu a odvalu. Aj spoločná modlitba mi veľmi pomáha: som slabá, avšak v modlitbe za chudobných, chorých, za potreby sveta, za pokoj a za dobro Cirkvi a aj za pápeža nachádzam silu pomáhať iným a chrániť ich. Takto tí, ktorí pomáhajú a tí, ktorým sa pomáha, tvoria jednu rodinu: mladí i starší spoločne. Ako môžeme my všetci lepšie vytvárať svojím životom takú Cirkev, ktorá bude rodinou pre všetky generácie, bez vyradovania starých, tak, aby sa cítili živou súčasťou spoločenstva?“

Odpoveď Svätého Otca:

„Spokojne sa usadte, pretože keď som Vás počul, ako ste povedali, že máte 95 rokov, mal som na jazyku, že ak vy máte 95 rokov, tak ja som Napoleon! Blahoželám, ako výborne sa držíte!

Povedali ste slovo, ktoré je pre našu kultúru kľúčové: „vyradovanie“. Seniori sú vyradovaní, pretože táto spoločnosť vyhadzuje to, čo sa jej už nehodí: použi a zahodí. Deti nie sú potrebné: načo mať deti? Lepšie ich nemať. Stále mám však v sebe city, no vystačím si aj so psíkom alebo mačkou. Taká je naša spoločnosť: koľko ľudí uprednostňuje vyradiť deti a vystačiť si s potešením psíka či mačky! Vyradujú sa deti; vyradujú sa seniori, keďže sú ponechávaní na osamelosť.

My, seniori, máme neduhy, ťažkosti, spôsobujeme problémy iným, a ľudia nás vyradujú asi kvôli našim neuhom, že už nie sme užitoční. A je tu aj jeden zvyk – prepáčte mi to slovo – nechať starých ľudí zomrieť, a keďže radi používame eufemizmy, zjemňujúce výrazy, vyjadrujeme to technickým termínom: eutanázia. No nielen eutanázia vykonaná injekciou, ale aj skrytá eutanázia, vtedy, keď ti nedajú lieky, nepostarajú sa o teba, keď ti zapríčinia smutný život a takto sa zomiera, takto sa končí.

Tá cesta, o ktorej ste hovorili, že ste ju našli, je najlepším liekom na dlhý život: blízkosť, priateľstvo, nežnosť. Neraz sa pýtam synov a dcér, ktorí majú rodičov v pokročilom veku: ste nablízku vašim rodičom? A ak sú v domove dôchodcov – pretože sa v domácnostiach naozaj stáva, že tam nemôžu zostať, keďže otec aj mama pracujú – chodievate ich navštevovať? V inej diecéze, keď som chodieval navštevovať domovy dôchodcov, stretával som mnohých seniorov a pýtal som sa ich: „A vaše deti?“ - „V poriadku, v poriadku.“ - „Prichádzajú za vami?“ Neodpovedali, a ja som si ihneď uvedomil, o čo ide... „Kedy prišli naposledy?“ - „Na Vianoce.“ - A bol august. Nechajú ich tam bez prejavu lásky, a láska je najdôležitejším liekom pre starého človeka.

Všetci potrebujeme lásku a s pribúdajúcim vekom ešte viac. Vás, synovia a dcéry, ktorí máte už starých rodičov, prosím, aby ste si vykonali spytovanie svedomia: ako je to so štvrtým prikázáním? Chodievaš ich navštíviť? Si voči nim nežný? Venuješ čas tvojmu otcovi, tvojej, už zostarnutej mame?“

Svätý Otec ďalej porozprával tento príbeh o starom otcovi, jeho synovi a malom vnúčikovi. Dedko sa počas jedenia ušpinil, pretože si nedokázal dobre vložiť do úst lyžicu s polievkou. Jeho syn, ktorý bol otcom rodiny, rozhodol, že ho presunie od spoločného stola, a urobil preňho malý stôl v kuchyni, kde nebol na očiach, aby tam jedával sám. „Samota je najťažší jed pre starých ľudí,“ poznamenal Svätý Otec a ďalej pokračoval v príbehu: O niekoľko dní po príchode z práce tento človek našiel svojho najmladšieho syna, ako sa hrá s kusom dreva, kladivom a klincami a niečo majstruje, nuž sa ho opýtal: «Čo to robíš?» «Robím stôl, oci.» «Stôl, a načo?» «Aby bol nachystaný pre teba, aby si mal kde jedávať, keď budeš starý.»

„To, čo sa zaseje, sa bude aj žať,“ uzavrel príbeh pápež František a dodal: „Prejavuješ lásku svojim rodičom, objímaš ich, povieš im, že ich máš rád? Vyčítaš im azda, že mívajú veľa peňazí na lieky? Urobte si poriadne spytovanie svedomie. Láska je najväčším liekom pre nás seniorov.“ Napokon sa obrátil k pani Ermínii: „Toto svedectvo, ktoré ste vydali o vašich priateľoch – sú znamenití –, musíte často rozprávať, aby sa ľudia oduševnili a konali podobne. Nikdy nevyraďujeme starého človeka, nikdy.“

3. Otázka manželov Russových, páru v stredných rokoch, sa týkala rodiny:

„Svätý Otče, nedávno ste povedali, že je potrebné komunikovať nádheru rodiny, pretože je privilegovaným miestom stretnutia v nezištnosti lásky. Táto výzva si vyžaduje úsilie, poznanie a odolnosť v protichodných prúdoch, prehodnotenie schopnosti odvážne si zvoliť také hodnoty, ktoré bránia zmysel rodiny ako základu spoločnosti a ako privilegovaného miesta na odovzdávanie viery. Podnecujete nás, aby „sme si nenechali ukradnúť nádej“, ale ako môžeme v meste, akým je Neapol, vlast' toľkých svätcov, ale aj miesto toľkého utrpenia a protirečení, kde je rodina napádaná, vybudovať pastoriáciu rodiny, takej rodiny, ktorá vychádza, nasadzuje sa a nie je uzavretá v sebaobrane, rodiny, ktorá bude všetkým hovoriť o tejto nádhere? Ako môžeme uviesť do súladu našu nadmernú sekularizáciu s duchovnosťou, inšpirujúc sa pritom slovami nášho arcibiskupa, ktorý hovorí, aby sme sa „doširoka otvorili nádeji“?

Odpovedá Svätý Otec:

„Rodina je v kríze. Je to pravda, nie je to nič nové. Mladí sa nechcú sobášiť, uprednostňujú spoločité, v klúde a bez záväzkov. Ak sa stane, že sa im narodí dieťa, tak sa napokon kvôli tomu zosobášia. Dnes nie je v móde sobášiť sa! Potom, pri mnohých sobášoch v kostole sa pýtam: „Prichádzaš uzavrieť manželstvo, a robíš to preto, lebo chceš naozaj prijať od svojho snúbenca, od svojej snúbenice túto sviatosť, alebo prichádzaš preto, lebo sa to spoločensky patrí?“ Stalo sa nedávno, že istý pár, ktorý poznám, sa po dlhom čase spoločité rozhodol zosobášiť. „A kedy?“ - „Ešte nevieme, pretože hľadáme kostol, ktorý by ladir s oblečením, a tiež hľadáme reštauráciu, ktorá by bola blízko kostola, a potom musíme pripraviť výslužky, a tiež...“ - „Ale povedz mi: S akou vierou sa ideš sobášiť?“ Kríza rodiny je spoločenskou skutočnosťou. Sú tu aj ideologické kolonizácie rodín, modalities a návrhy, ktoré sú v Európe a prichádzajú aj spoza oceánu. Potom je tu aj omyl ľudskej mysle, ktorým je teória gender, vytvárajúca toľko zmätku.

Takto je rodina napádaná. Čo možno robiť zoči-voči aktívnej sekularizácii? Čo sa dá robiť s týmito ideologickými kolonizáciami? Čo sa dá robiť s kultúrou, ktorá neberie do úvahy rodinu, ktorá uprednostňuje nezobášiť sa? Nemám recept. Cirkev si to uvedomuje a Pán nás podnietil, aby sme zvolali Synodu o rodine, o toľkých problémoch. Napríklad, problém prípravy na manželstvo uzavreté v kostole. Ako sa pripravujú snúbenici, ktorí sa prichádzajú zosobášiť? Niekedy sa konajú tri náuky... Stačí to na overenie viery? Nie je to ľahké. Príprava na manželstvo nie je otázkou jedného školenia, akým by mohol byť napríklad jazykový kurz: stanete sa manželmi po ôsmich lekciách. Príprava na manželstvo je iná vec.

Musí sa začať doma, od priateľov, od mladosti, od zasnúbenia. Zasnúbenie stratilo posvätný zmysel úcty. Dnes je bežné, že zasnúbenie a spoločité je takmer to isté. Nie vždy, pretože tu máme aj nádherné príklady... Ako pripraviť zasnúbenie, ktoré dozreje? Pretože, ak je čas zasnúbenia dobre prežívaný, dôjde do bodu, v ktorom sa musíš zosobášiť, pretože dozrel. Je ako ovocie: ak ho nepozberáš, keď dozrelo, nie je to v poriadku. Je tu však jedna veľká kríza, a preto vás prosím, aby ste sa mnoho modlili. Nemám na to návody. Dôležité je svedectvo o láske, svedectvo o tom, ako vyriešiť problémy.

V manželstve sa manželia hašteria a aj taniere lietajú. Dávam vždy praktickú radu: hádajte sa koľko chcete, ale neukončite deň bez toho, aby ste sa nezmierili. Nie je potrebné padnúť kvôli tomu na kolená, stačí prejav nežnosti, pretože keď sa ľudia hádajú, majú vo vnútri kus nevraživosti, ale ak sa hneď pomeria, je to v poriadku. Vychladnutú nevraživosť z predošlého dňa je oveľa ťažšie vykoreniť, preto nastoľte mier hneď ten istý deň. To je rada. Ďalej je dôležité spytovať sa toho druhého, či sa mu daná vec páči alebo nie: ste dvaja, slovo „ja“ nie je v manželstve veľmi platné, dôležité je slovo „my“. Je pravda, čo sa hovorí o manželstvách: radosť vo dvojici je trojitou radosťou; smútok a bolesť vo dvojici je polovičným smútkom, polovičnou bolesťou.

Takto treba prežívať manželský život, a to spolu s modlitbou, častou modlitbou a svedectvom, aby láska nevyhasla. Pretože v živote vždy prichádzajú náročné skúšky, nemôžeme žiť v ilúzii, že nájdeme niekoho iného a vraviť si: „Ach, keby som bol poznal predtým túto ženu, tohto muža, túto by som si bol vzal alebo za toho by som sa bola vydala.“ Nuž, nepoznali ste sa predtým, toto prišlo neskoro. Ihneď tie dvere zatvor! Buďte pozorní pred týmito vecami a naďalej vydávajte svedectvo. A takto sa vrátim na začiatok: rodina je v kríze, nie je jednoduché dať odpoveď, ale jednako, je potrebné svedectvo a modlitba.“

Preložila: Slovenská redakcia VR